Postexilische profeten
(2) Zacharia 1-2

Driebergen, 2 oktober 2018

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Zach. 1-2

Inleiding: auteur, tijd, boodschap, indeling

Oproep tot bekering; de ruiters tussen de mirten; vier horens & vier smeden; de man met het meetsnoer

Onderverdeeld:

I. Algemene inleiding & Zc 1:1-13 (1e les)

II. Zc 1:14–2:13 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Inleiding tot Zacharia (a)

Zc = zoon [van Berechja, zoon] van Iddo (Zc 1:1; vgl. Ea 5:1; 6:14), priester (Ne 12:4,16) (dus extra belangstelling voor herstel van de tempel!)

Vgl. volgorde (H)SV: *Iddo* was de profeet (aldus sommige rabbi's)! *vgl*. 2Kr 12:15; 13:22 ziener/profeet Iddo!

Zc zelfde als de 'getuige' genoemd in Js 8:2?

Zc zelfde als de martelaar genoemd in Mt 23:35? (vgl. 2Kr 24:22, zoon van Jojada)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Inleiding tot Zacharia (b)

Begon op te treden 2 mnd na Hg (vgl. Hg 1:1): ‘Herbouw de tempel!’ (was mogelijk onder de liberale Darius)

Zc’ priesterschap extra stimulans > herstel eredienst

Begin was al gemaakt (Hg 2:1), werk voltooid onder bezielende leiding van Zc *door diens Messiaanse perspectief* (persoon van de Messias, ondergang van de machten, vestiging van het Messiaanse rijk)

Ook heel praktisch: herstel van gerechtigheid & barmhartigheid (vgl. Reformatie & Nadere Reformatie)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Inleiding tot Zacharia (c)

De Messias in Zc:

(a) Engel van JHWH (1:11; 3:1)

(b) Spruit (3:8; 6:12)

(c) Steen (3:9; 10:4)

(d) Priester (3:7; 6:13)

(e) Koning (4:7; 6:13; 9:9; 14:9,16v.)

(f) Herder (11:5; 13:7)

(g) JHWH zelf (14:5,9)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Inleiding tot Zacharia (d)

Rasji & Ibn Ezra: Zc = één van de moeilijkste OT boeken!

Indeling:

Deel 1 – 2e jaar van Darius: inleiding (1:1-6)

Deel 2 – Boek van de acht ‘gezichten’ (1:7–6:15)

Deel 3 – 4e jaar van Darius: nieuwe openbaringen (7–8)

Deel 4 – Eerste ‘last/godsspraak’ (9–11)

Deel 5 – Tweede ‘last/godsspraak’ (12–14)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Deel 1: Inleiding (a)

1:1 vgl. Hg 1:1 6e maand, hier 8e maand in 520 v.C. (herbouw van de tempel intussen begonnen)

Zc ws. 1 of 2 generaties jonger dan Hg (vgl. Zc 2:4 'deze jongeman'!?); hij kan zelfs de opkomst van het Griekse rijk nog hebben meegemaakt (vgl. 9:13):

- 1e Grieks-Perzische oorlog: 492-490 v.C. (Marathon!)
- 2e Grieks-Perzische oorlog: 480-479v.C.

Perzië net zo verslaanbaar als het oude Babel!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Deel 1: Inleiding (b)

Vs3 *tesjoevah*: ‘keer tot Mij terug, en Ik keer tot U terug’; vgl. Ml 3:7 (ook Jl 2:12-14)

Tegenhanger: Jr 31:18; Kl 5:21, ‘Bekeer mij [of: Breng mij terug], dan zal ik bekeerd zijn’

Wat is eerst? Gods bekerende werk of ’s mensen omkeer? (kernvraag van de Synode van Dordrecht!)

Tweezijdig werk: 100% God soevereine genade & 100% menselijke verantwoordelijkheid

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Deel 1: Inleiding (c)

Vs4 ‘Vroegere profeten’: vooral tegen het einde van het koninkrijk Juda, dus vooral Jeremia (25:5-14; 26:1-15)

Vs5v de voorvaderen en de vroegere profeten zijn niet meer – maar Gods woorden blijven: ze zijn in vervulling gegaan en behouden hun kracht (zo in de kerkgeschiedenis: de vroegere leiders zijn niet meer, maar ‘het Woord van God blijft tot in eeuwigheid’, Js 40:6-8; 1Pt 1:24v).

Vs6 NBG m.i. beste weergave (geen berouw maar erkenning van het oordeel)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Deel 2: Boek van de acht visioenen

Visioenen & rol van engelen daarin (als verklaarders) typerend voor Zc! Kern: val van de wereldrijken & Messiaanse herstel van Israël

(1)1:7-17 de ruiters

(2)1:18-21 de horens en de smeden

(3)2:1-13 de man met het meetsnoer

(4)3:1-10 de reiniging van de hogepriester Jozua

(5)4:1-14 de kandelaar & de twee olijfbomen

(6)5:1-4 de vliegende boekrol

(7)5:5-11 de vrouw in de ‘efa’

(8)6:1-8 de vier wagens

Epiloog: 6:9-15

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:7v.)

Vs7 520 v.C., 11e mnd (Sjevat), 24ste dag: God *spreekt* door iets dat Hij *laat zien* (dus horen & zien)

Vs8 troep ruiters met voorop hun leider: (engel-)verkenners die de aarde geïnspecteerd hebben & verslag uitbrengen (Rasji: 'man' = engel; vgl. vs10; 2:1)

'Diepte' = diep dal met mirten (in de ellende een teken van hoop? vgl. Js 41:19; 55:13 voorboden van het Messiaanse rijk; vgl. Ne 8:16 *Soekkot*, o.a. vandaag nog steeds een mirtetak in de *loelav*)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:7v.)

Rode, bruine, witte paarden: Ibn Ezra: ‘Het is zinloos te vragen naar de betekenis ervan…’

Mijn favoriete uitleg: het gaat om de engelvorsten (in de zin van Dn 10) van Perzië, Griekenland & Rome (plus hun leider in de geestelijke wereld)

Zij trekken hier samen op, maar zijn in feite tegen elkaar gericht (Dn 10:20–11:3: de engelvorst van Griekenland zal het binnenkort opnemen tegen de engelvorst van Perzië; eerste confrontatie: ca. 28 jaar na dit visioen!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:9-11)

Vs9 een (nog niet eerder genoemde) engel moet als verklaarder optreden (11x ‘engel die met mij sprak’: 1:9, 13v.,19; 2:3; 4:1,4v.; 5:5,10; 6:4)

Vs10 de engel gaf antwoord door Zc het gesprek tussen de ruiters te laten horen (Metsudath David [ibn Zimra])

‘Gezonden om de aarde door te gaan’: vgl. Jb 1:7 (‘zonen Gods’: ook engelmachten o.l.v. Satan!)

Vs11 rust & vrede in de volkenwereld [maar Israël is ellendig & verdrukt; niemand medelijden met hen]

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:12)

Vs12 *Mal'ach JHWH*, 'Engel/Bode [vgl. Gr. *angelos*] des Heren': JHWH én de representant van JHWH (treffend voorbeeld: 1e keer: Gn 16:7-12 Hagar)

Vgl. de *Logos* in Jh 1: de pre-incarnate Jesjoea

Vgl. Hg 1:13, zelfde uitdrukking, maar daar m.b.t. Hg (zie ook Ml 2:7; 3:1)

Nieuw: hier ook pleitbezorger voor Israël bij JHWH (als de *Paraklètos* in 1Jh 2:1!): doet smeekbeden ten behoeve van het ellendige volk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:12v.)

‘Zeventig jaar’: afgerond getal: van 586 v.C. tot 520/519 v.C. = ca. 66/67 jaar

Vs13 God sprak ‘goede woorden, troostrijke woorden’ (> vs17 God zál Sion ‘troosten’); vgl. Js 49:13; 51:3,12; 52:9; 57:18; 61:2; 66:13; ook Jr 31:13

‘Troost’ = mededogen, maar ook moed inspreken, beloften doen, wijzen op betere tijden

Vgl. Js 40:1, hier ‘troost’ uitgesproken door de volken

Troost uitgewerkt in de volgende verzen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel
Stg Shalom Network.nl 2018

Einde 1e les

Het eerste visioen (vervolg, 1:14v)

Vs14 ‘naijver’: ijver v.d. liefde (8:2v.; Hl 8:6v; Jl 2:18)

Vs15 Gods toorn richt zich op de volken die Israël verdrukt hebben, en daarbij ver boven hun opdracht uit gingen (‘proportionaliteitsbeginsel’)

Vgl. (Gods oordeel over) Jehu (Hs 1:4), Assur (Js 10:5-19), Babel (Js 47:6; Hk 1:12)

‘Zorgeloze volken’: vgl. vs11, maar ook Jr 48:11; Ob 10-14 (wie bekommert zich om Gods volk!?)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:16v.)

Vs16 N.B. tempel wel in herbouw, en dit werk zal alleen door Gods barmhartigheid voltooid worden (Ps 127:1)

Maar de stad was nog weinig herbouwd: daarom het meetsnoer nodig (vgl. 2:1-5!)

Herstel van de één (tempel) niet zonder de andere (de stad); zo in het Messiaanse rijk

Vs17 ‘Ga door met verkondigen [aan het volk]’

Tempel > stad > ál de steden van Juda > heel het beloofde land (vgl. Js 40:9; 44:26)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het eerste visioen (1:17b)

‘Het goede’ (Hebr. *tov*): heil, zegen, voorspoed (*sjalôm*)

‘Troost’ (vgl. vs13), nl. bemoediging d.m.v. heilbeloften

‘Verkiezen’: de verkiezing van Sion kan nooit ongedaan gemaakt worden (Rm 11:29); hier: bevestiging van de verkiezing (als de ‘bevestiging’ van een huwelijk)

N.B. *JHWH Tsebaot* (1:3[2x],4,6,12,14,16v.; vgl. Rm 9:29; Jk 5:4); 46x in Zc: de ‘legermachten’ zijn óf (a) hemellichamen, óf (b) engelen, óf (c) het is Israël zelf

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het tweede visioen (1:18-21)

Vs18-21 horens = machten die tegen Israël gericht zijn

Smeden = machten die tegen Israëls vijanden gericht zijn

Eerste joodse uitleg (Talmoed: Soekkah 52b): de 4 smeden = 4 'Messiassen' (die Israëls vijanden verslaan):

- Messias de Zoon van Jozef (lijdende Messias)
- Messias de Zoon van David (triomferende Messias)
- Profeet Elia (vgl. Ml 4) (nauw met Messias verbonden)
- Melchizedek (type van de Messias; Hb 7!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het tweede visioen (1:18-21)

Tweede joodse uitleg: de vier (ijzeren!) horens = de vier wereldrijken (Babel, Perzië, Griekenland, Rome)

De vier smeden: dezelfde wereldrijken, die steeds het vorige rijk (dat tegen Israël was) verslaan (Perzië was de 'smid' die de 'horen' van Babel brak, enz.)

Elk rijk was een werktuig in Gods hand, maar misdroeg zich t.o. 'Juda, Israël & Jeruzalem'; elk rijk wordt daarvoor gestraft door het volgende rijk > schrik aanjagen > 'Wee!' (Js 10:5 Assur; Op 18:10,16,19 Babylon)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het derde visioen (2:1-5)

2:1 Vier figuren hier:

(1) een (onidentificeerbare) ‘man’ met een meetsnoer (is hij slechts figurant in visioen? hoofdletter in HSV fout!)

(2) de profeet (vs2: ‘ik’)

(3) de ‘engel die met mij sprak’ (vs3): Zc’ vaste tolk

(4) een ‘andere engel’ (vs3)

Nr 3 draagt nr 4 op om een boodschap over te brengen aan ‘deze jongeman’, d.i. nr 1: onrijpe meter (óf nr. 2?)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het derde visioen (2:1-4)

Gebruik van het meetsnoer:

•opmeten ten oordeel: 2Kn 21:13; Am 7:17; Mi 2:5

•opmeten voor het herstel: 1:16; Jr 31:39; Ez 40:3,5; 42:16-19; 47:3; vgl. Op 21:16v.)

Hier blijkbaar: opmeten om de stad te kunnen ommuren

Haastige boodschap van de ‘andere engel’: opmeten niet nodig, want er kómt geen ommuring! Jeruzalem zal ‘dorpsgewijs’ bewoond worden

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het derde visioen (2:4v.)

N.B. Volgens Js wél muren: 56:5; 60:10,18; 62:6

Oude stad wel ommuurd, daaromheen het niet ommuurde ‘groot Jeruzalem’, zoals het nu ook al is?

Vs5 vervulling pas in het Messiaanse vrederijk! ook hier gaat de postexilische tijd vloeiend over in de eindtijd:

- 2e tempel > 3e tempel
- Stad van Nehemia > Messiaanse Jeruzalem
- 1e komst van de Messias > 2e komst

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Het derde visioen (2:5)

God zal (a) een ‘vurige muur’ *rondom* Jeruzalem zijn –

vgl. bedevaartsliederen: Ps 125:2; 127:1 –

én (b) *kavod* binnen in haar (Ps 132:13v.)

•goddelijke bescherming aan de buitenkant (vgl. Js 4:5v.: zoals vroeger de wolk- & vuurkolom: Ex 13:17,21v; 14:19,24)

•goddelijke heerlijkheid binnenin, d.i. de *Sjechinah* (wolkkolom) in de 3e tempel (6:12v. Messias!; Ex 40:34-38; Ez 43:1-9)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Tussenzin (2:6v.)

Vs6v. oproep aan de ballingen die nog in Babel zijn om terug te keren: Js 48:20; 52:11; Jr 51:6

Geestelijke toepassing: Op 18:4 (valse Kerk)

Lett.: ‘verstrooid *als* de winden’ > Talmoed (Taänith 3b): zoals de wereld *nooit* zonder winden kan, zo kan de wereld *nooit* zonder Israël!! vgl. Js 44:6v.: Israël is het ‘eeuwige volk’

Vs7 *ontsnap* naar ‘Sion’ (= *Haärets*), red je uit Babel!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Tussenzin (2:8)

Vs8 SV (niet HSV): ‘Na de heerlijkheid heeft Hij mij gezonden’, d.i. ws. ‘na de verschijning van de heerlijkheid’ – zie vs5b! – d.i. in feite: na de verschijning van JHWH in de persoon van de Messias (14:5!).

De wederkomst is ‘heerlijkheid’ voor Israël, maar betekent oordeel voor zijn vijanden

Israël is (lett.) de ‘appel van Gods oog’: Dt 32:10; Ps 17:8 < > de Torah is Israëls ‘oogappel’ (Sp 7:2)

Die drie horen eeuwig bij elkaar: God – Israël – Torah

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Tussenzin (2:9-11)

Vs9 Messiaanse rijk: oordeel over de volken die Israël verdrukt hebben: zij worden tot buit voor Israël (vgl. Ex 12:35v.; Jr 30:16; Hk 2:8; Zf 2:9)

Vs10 niet de 2e, maar de 3e tempel (vgl. 1:16): God komt weer in Jeruzalem wonen > jubelzang & lofprijzing

Vs11 contrast: vele volken zullen delen in de zegeningen van het Messiaanse rijk, maar God komt in *Israëls* midden wonen (de nieuwe tempel zal in Jeruzalem staan)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Tussenzin (2:11)

Vs11 vele volken krijgen deel aan de goddelijke zegen in het Messiaanse rijk (Js 2:3; 14:1; 56:1-8)

N.B. *grote verschil met de Gemeente:* kent géén aardse stad of tempel (is er zelf één)

Eén lichaam van Christus, op voet van gelijkheid; Israël *niet* nummer 1 (alsof de niet-joodse gelovigen naar Israël zouden moeten optrekken, letterlijk of figuurlijk)

Hier ligt een kernfout van alle vervangingstheologie.

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Tussenzin (2:12)

Vs12 nadat allerlei rijken (& en dus ook engelvorsten) het ‘heilige land’ bezeten hebben, zal JHWH straks Juda als zijn ‘erfdeel’ beërven, zoals het vroeger was

Het ‘heilige land’: *admat haqqodesj* (alleen hier! vgl. Ps 78:54 *g’boel qadsjô*, beide lett. ‘heilig grondgebied’)

Vgl. Dt 32:8v: de wereld verdeeld onder de 70 engelvorsten (‘zonen Gods’), maar Israël is Gods eigen ‘erfdeel’; Hij zal het nooit meer (hoeven) af (te) staan (aan de engelvorsten van de wereldrijken)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Tussenzin (2:13)

Ook de verkiezing van Jeruzalem bevestigd:

Vgl. Ps 78:68-71 *kwartet* (Davids tijd > Messiaanse tijd):

- Juda (het volk van God)
- Sion (de stad en/of berg van God)
- de tempel van God
- ‘David’ (de Messias van God)
- > vs71 Israël het ‘erfdeel’ van God

Vgl. ook Ps 132:11-18

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018